

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer, kedden és pénteken.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Klastromutca 564 szám.
 Kiadó-hivatal ugyanott.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobbhirdetéseknél alkusz szerint. — Hirdetések főlvetnek a szerkesztőségénél.

Előfizetési felhívás

„NEMERE“

ezimű politikai, közgazdasági és társadalmi lap III. — 1873. évfolyamára.

Mult számunkkal kezdődött a III. évfolyam 2. évfolyama, melyben a „Nemere“ meg fogja tartani eddigi irányát, képviselvén a Székelyföld érdekeit és a királyföldi magyarság ügyeit. Azáltal, hogy a pártolás hiánya miatt megszünt „Udvarhely“ működésükét is elvállalta, növekedtek kötelességei, de gyarapodtak anyagi és erkölcsi erői is. Midőn tehát törekszik kettős feladatot teljesíteni, olvasóinak ezzel összekötött kettős előnyt fog egyszerre nyújthatni.

Kérjük tehát a t. cz. közönséget, sziveskedjék az előfizetéseket minél hamarabb megtenni illetőleg megújítani. Több részről óhajnak eleget teendők, ezután a „Nemere“-t megjelenése napján fogjuk postára tenni, hogy vidéki olvasóink szerdán [mikor nem kapnak pesti lapokat] és szombaton olvashassák. Városi előfizetőinket kérjük, szállásaikat kiadó hivatalunknál pontosan feljegyeztetni, mivel a jövő évfolyamban a lapokat minden díj nélkül házhoz fogjuk küldeni.

Előfizetési árak:

Aprilis—december . . . 4 frt. 50 kr.
 Aprilis — szeptember . . . 3 „ — „
 Aprilis—juni . . . 1 „ 50 „
 Egy óra . . . — „ 50 „

A „Nemere“ egész tiszta jövedelme a „székely nemzeti történet“ megírása jutalomdíjára van szánva.

A „Nemere“ szerkesztősége.

Szász panaszok.

III.

A magyar nemzetnek az egész németiség kiirtására célzó törekvése meglátszik a következőkből:

1) B. Apor Károly ki akarta küszöbölni a német nyelvet a brassai törvényszékből. Ezt mondja a „Kr. Ztg.“ Ez azonban egy rettenetes nagy hazugság. Sem b. Apor, sem más országos hatóság soha, de soha sem kívánta, hogy német telek anyanyelvükön ki ne hallgattassanak; azoktól német beadványaik el ne fogattassanak; azokhoz közlemények német nyelven ne intéztessenek. B. Apor, mint miniszteri biztos csak annyit bátorkodott követelni, hogy a magyar és román honpolgárok is a törvényben megadott határok közt hasonlóképp használhassák anyanyelvüket. S továbbá, hogy a törvényszék, mint országos hatóság saját kebelében és más országos hatóságokkal szemben használja az ország hivatalos nyelvét.

E tekintetben a Kronstädternek ha kifogása van, az csak arra vonatkozhatik, hogy Magyarország hivatalos nyelve miért a magyar és miért nem a német. Hanem ezért aztán ép annyi oka van megharagudni a világ mindazon országaira, a melyek hasonlóképp valamely más, és nem a német nyelvet használják hivatalos nyelvül.

Ebbe tartoznak, kettőn kívül, a világ minden államai. Kérjük, juttasson iszonyu haragjából azokra is.

2) Abból látszik továbbá a németek ellen intézett kiirtási szándékunk, hogy tőlük az ők talmácsi, szelistei és töresvári javadalmaikat el akarják venni.

E már szent igaz! A Töresvár-kerületi falvak csakugyan perelnek Brassóvárossal bizonyos fekvőségek felett; s nyilván való, hogy el is veszik, ha nekik lesznek adva. De hiszen Brassóvárosnak sines egyéb szándoka azon esetre, ha részére fog eldölni a per; ő is elveszi akkor amazoktól. Minden per alatti tárgyat el akar venni mindenik perlekedő fél a másiktól; per pedig csakugyan foly itt is, másutt is elégséges. Iszonyu dolog volna, ha minden per nemzetek kiirtását és a cultura üldözését jelentené.

De ha a kérdés alattiak kivételesen csakugyan azt jelentik, akkor nemcsak a németiség ellen van intézve ezen törekvés; hanem ép oly nagy mértékben a magyar és román nemzetek ellen is, mert tudvalevőleg a töresvári községekkel perben álló Brassóvárosnak magyar és román lakosa két annyinál is több van, mint szász ajku.

Különbén is előbb azt kell bebizonyítani, hogy az összes német nemzet és az összes német cultura kizárólag a töresvári, szelistei és talmácsi uradalmakból táplálkozik: csakis akkor fogja ezeknek elvevési szándéka a német faj kiirtására és a német cultura elnyomására irányzott törekvést jelenteni.

3) Kilátszik harmadszor, a németek kiirtására irányzott törekvésünk a Tóth Vilmosféle törvényjavaslatból, mely ha keresztül vitetik, a szászok nemzeti egysége és így németiségük tönkre van téve.

Ebben az egy pontban mi is egyetértünk a t. collegával. Valóban veszedelmes elnyomási szándék a szászok ellen, hogy nekik külön Comest, quasi vajdat akar adni a „Törlische“ javaslat; hogy városaikat kivételes kedvezményekben részesíti; hogy azoknak a vidékek feletti tutorkodását fenntartja; hogy számokra fiók-országgyűlést tart fenn az universitásban.

Mint hogy pedig a szászok ellen intézett ezen elnyomás megvalósításával okvetetlen kiirtatnék az egész német nemzet: mi is arra szavazunk, hogy ki kell terjeszteni a Királyföldre is az ország minden törvényét, melyek alatt magyar, német, tót, rác, román, szerb megőrizhette nemzetiségét.

4) Hát az milyen veszedelmes dolog a németiség ellen, hogy az országos közoktatási tanács az ország minden iskolájába be akarta vinni a magyar nyelvet?

Itt már töredelmesen bevalljuk, hogy közoktatási tanácsunk öreg urai, elragadtatva a cultura hatalma által, valóban olyasmit javasoltak, a mit Nagy-Németország sokkal nagyobb mértékben megvalósított saját területén a német nyelvre nézve.

Hanem abból is látszik, mily kevésbé vagyunk mi fogékonyak a culturára, hogy az ország minisztere a törvényhozás elébe tejesztendő javaslatba nem vette föl ezen indítványt: ellenkezőleg újból is érvényre emeli azon törvényes intézkedést, hogy még állami iskolákban is használtassék előadásra az illető lakosság többségének anyanyelve.

Aztán ha ez a javaslat törvényerőre emelkedett volna is, ha sérelmes, vajon kizárólag németgyűlöletet jelentett volna-e? vajon nem épen úgy sértette volna Magyarországot egyéb ajku lakosságát?

Vagy hát azok nem számítanak, csak a német, illetőleg a szász?

5) De az már csak világos, hogy Madarász el akarta törölni Ausztriát a Magyarországgal közös térrépről!

Szó, a mi szó, az a Madarász gonosz egy tatár; mi is megijedtünk, hogy egyszeribe fel fogja falni a 40 millió németet. Hanem hála Istennek! Magyarország képviselőházának többsége megmentette a világot ettől a szörnyű pusztulástól.

E tekintetben biztosítva vagyunk a jövőre is, mert akármily mérges legyen Madarász, mindamellett ő is csak egy votum; s azzal szemben iszonyu többséget képeznek 20 szász vitézeink.

6) No de azt csak nem tagadhatjuk, hogy a magyar kormány 3 éven át makacsul törekedett Brassóra tukinálni egy községi iskolát, még pedig bizonyosan magyar nyelvűt!

Ezt már csakugyan nem lehet tagadni; csak azt nem tudtuk mostanig, hogy a német nemzet kiirtásával egy értelmű, ha Brassóban lesz bár egyetlen törvényszerű népiskola, s az iskolakötelesek nem lesznek minden évben ezerével jegyezve a hiányzók közé!

No hát ezek a szász szomszéd panaszai, a melyekből világos, a mit ő cikke elején mondott, hogy „a magyar lapok megtámadnak mindent, a mi német; hogy a magyarság általában gyűlöli a német culturát s a németiséget kiirtani szeretné.“

Ez ugyancsak be van bizonyítva!

Hallók-e szász szomszéd! Az mégis csak nevétséges volna egy kicsit, ha önök velünk szemben akarnak eljátszani a farkas és bárány meséjét, még pedig úgy, hogy a farkas szerepe önökre essék!

Annak sem szokott komoly vége lenni, mikor más állat búvik az oroszslány bőrbe, miként önök a nagy német nemzet köpenyegé alá.

Ne ijesztgessék hát ezt a szegény magyart folyvást, mert bizony még nagyon meg talál ijedni.

Díj: világtárlat

A bécsi világtárlat magyar osztályának előmunkálatai már annyira előre haladtak, hogy a kiállítandó tárgyak, különösen pedig az azok elhelyezésére szánt szekrények, asztalok és állványok beküldésének mi sem áll utjában.

A kiállítás helyére naponként érkező tárgyak ropant mennyisége, azok gyors lerakását és az illető bizottságoknak való rögtöni átadását majdnem lehetlenné teszi. Igen kívánatos tehát, sőt a tisztelt kiállító urak érdekében szükséges, hogy kiállítandó tárgyaik a velük közölt szállítási körlevél értelmében — a lehető legrövidebb idő alatt — vagy a legközelebbi gyűjtő helyhez, vagy egyenesen Bécsbe szállíttassanak.

Ez alkalommal ismételve figyelmeztetnek a t. kiállító urak, miszerint a csomaglásnál az előirt nyomtatványokat használják, mivel a bizottság a hibásan czimzett és felszerelt tárgyért jótállást nem vállalhat magára.

Véghatáridőül a tárgyak Bécsbe küldésére apri hó 20-a tüzetett ki.

Bécsben 1873. ápril 1-én.

NÉMETH s. k.,
 kiáll. mk. kormánybiztos.

A királyföldi románok kérvénye a kormányhoz

a királyföld rendezése tárgyában.

A románok, mint már olvasóink tudják, több pontba foglalták programjukat, melyből itt egy kivonatot közlünk:

Mig az állam községei és municipiumai az 1872. 42. t. cz. és 1871. 18. t. cz. értelmében lettek szervezve, a királyföld szervezése végett a törvényhozó testület 1868. 43. t. cz. 10-ik §-ában egy különleges törvényt ígért, hasonlóan az 1870-iki 42-iki törvényezikk 88-dik §-a.

Ezen czélből a belügyminiszter ur az 1871-ben Nagyszébenben összegyűlt u. n. szász egyetem véleményét kérte be, mely a miniszteriumnak két szász párt részéről 2 javaslatot, és még egy harmadikat egy brassói szász tag (Zaminer Ede) részéről nyújtott be, mely utóbbi javaslat, minthogy némileg a körülményeknek látszólag megfelelt, — az egybegyűlt egyetemi néhány

román és magyar tagok által is támogatott. A szász laktársak ezen javaslatot is elvetvén, 1872. június 4-én és 5-én Medgyesen összegyűltek, és mindkét szász pártot egyesítvén, egy új programot dolgoztak ki a királyföldre nézve, melynek értelmében a szász egyetem a kevés számú román tag minden óvása daczára egy javaslatot terjesztett be a miniszteriumhoz, másfelől pedig valamennyi országgyűlési szász képviselő ezen javaslat keresztülvitelét és érvényesítését megígérte.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a fennemlített egyetemek túlnyomólag szász tagokból lettek összeállítva: könnyen megmagyarázható, hogy ezen egyetemi javaslat ugymint a medgyesi program csak a szász laktársak, (kik a királyföldön alig számitanak többet 135000-nél,) de nem az illetőknek, azaz a többség véleményét tükrözött vissza nemzeti különbség nélkül.

Mindezen szász javaslatok az említett programmal együtt, fentartván többé kevésbé a királyföldi lakók választási jogát, követelik a 11 önálló municipium meghagyását a szász-germán elem túlnyomó voltával együtt a szász kir. és mezővárosok mesterként képviselő segítségével, úgy, hogy a városok felét, illetőleg ötödét és harmadát küldik oda az összes municipalis képviselői tagoknak, és hogy legyen az egyetem egy szász politikai nemzeti testület az államban, a mint ez a három szabadságot nemzetiségek korában Erdélyben létezett. Egy szóval, követelik a szász-germán elem fensőbbségét a többi királyföldi nemzetek felett.

Annál nagyobb aggodalom lepelt meg, midőn hirlapokból egy törvényjavaslatot olvastunk, a melyet miniszteri előterjesztésnek híresztelnek, (melyet mi is közöltünk. Szerk.)

Az 1848. törvények szelleme, mely valamennyi állampolgár egyenjogúságát mondja ki és az 1868-ki 43. t. cz. értelme nem lehetett olyan, hogy egy néhány város és helység oly jogokat és szabadalmakat, a melyekkel nem bírt, vagy még többet, mint a minőkkel bírt, más községek érdekeinek rovására nyerjen; de olyan sem, hogy a szász nemzetnek egy kiváltságos felsőbbség adassék és olyan sem, hogy jövőre is oly intézmények és testületek maradjanak fenn, melyeknek mai nap semmi értelmük nem lehet. Ezen elvekből kiindulva, bátorodunk véleményünket a királyföld szervezésére következő négy pontban és hozzá tartozó indokolásban kifejezni.

A brassói kerület (districtus) mintegy 30 □ mértfölddel (a torosvári területeit együtt) az ország keleti szegletében fekszik, egészen elkülönítve a többi részek-től a fogarasi és a székely székek által.

A beszerzei kerület mintegy 30 □ mértfölddel még inkább elkülönítve s az ország dereka által szétválasztva fekszik. A többi 9 apró szék, és pedig a segesvári 7—8 □ mértfölddel, — a medgyesi 8 □ mértfölddel, — nagysíki 7 1/2 □ mértfölddel, — a köhalmi 7 □ mértfölddel, — továbbá az ujejházi 4 □ mértfölddel, — a nagyszebeni mintegy 29 □ mértfölddel, (Szelistye és Talmács fiókszékekkel együtt) végre Szerdahelyszék 4 □ mértfölddel, a szász-sebesi 3 1/2 □ mértfölddel, és a szászvárosi 5 1/2 □ mértfölddel, a déli határszélek hosszán a székely földtől kezdve Hunyadvármegye közepéig nyulnak el, részint elválasztva, részint elszigetelve, részint átszelve a szomszéd megyebeli részek által. — És mindezen apró székek együtt azon terjedelemmel sem bírnak, a melylyel Hunyad és Alsó Fehérmegye (155 □ mértfölddel), és alig teszik egy ötödét Erdélynek, melyben ezeken kívül csak 7 megye, 2 vidék és 5 székelyszék létezik.

Ezen területek mint együttartozó részei a királyföldnek (vagy a bitorolt szászföldnek) természetesen addig fennállottak, míg az erdélyi szervezet a három kiváltságos területen, illetőleg nemzetiségen, alapult.

Ezen szervezet megszüntetése után természetesen megszűnt ama területi együttlét is, melynek mai nap értelme nem lehet.

Miután az 1848-iki törvények által valamennyi állampolgár személyes és vagyoni szabadsága kikialtattott, s miután mai nap minden állampolgár ugyanazon kötelezettségeknek van alávetve: a királyföldi lakók közös érdekei sem követelik ezen föld egységét és eddigi felosztását, egyetlen közérdek, mely a királyföld összes lakóit illeti egyedül a vagyon, melyet eddig az egyetem kezel.

Ezen vagyonról bővebben értekezünk a 4-dik pontnál, és itt csak azt említjük meg, hogy vagyonkezelési kérdés a politikai szervezés kérdésével össze nem téveszthető, és hogy egyik kérdés nem függ a másiktól.

Ha tehát a Királyföld egyesítése semmi szín alatt sem igazolható sem nem védhető, csak azon kérdés lesz még megoldandó, vajjon tanácsosabb és szükségesebb valamennyi 11 municipiumot, meghagyni vagy azok számát megkevesbiteni? Ha tekintetbe vesszük, hogy ama 11 municipium alig teszi egy ötödét az egész Erdély-

nek, és hogy legtöbbje azoknak igen csekély területű (3—8 □ mértföldnyi) és kevés községgel bír (pl. a segesvári 16, Szerdahely 10, medgyesi 27, szász-sebesi 11, köhalmi 18, ujejházi 11, és szászvárosi 13 községgel) és hogy ennél fogva a közigazgatási költségek elviselhetetlenek, a honnan erednek mind a csekély székbeli községek terhes megadóztatása, mind a kellemetlen folyamodványok a kincstár hozzájárulásáért a közigazgatási költségek fedezéséhez; ezen aránytalanság lehetetlen, hogy célszerű és szükséges legyen, és remélve egy helyes közigazgatást, nem ajánlhatjuk a kormánynak a 11 municipium fenntartását, hanem egy, olcsóbb és kisebb közigazgatás érdekében, csak azoknak 5 municipiumra való felosztását és kikerekítését.

(Folytatása következik.)

Lapszemle

a királyföld rendezéséről.

I. „Kiváltságos nép Magyarországon“ czim alatt a „Debreczen“ így ír:

A királyföldi románok kérvényükben mint a törvény, a jog és az egyenlőség eszméjének védői lépnek fel, még pedig a magyarokkal egyesülve a szászok ellen.

A szászok mindazon megszorításokat, melyeket az új törvényhatósági rendezés ránk mért, leakarják magukról rázni, holott nekünk ők is segítettek mindezeket megszavazni.

A kormány kiadta törvényjavaslatát a Királyföld rendezéséről, s úgy tünteti fel azt a darab földet, mint-ha önként akarná az ország törvényei alól kiszakítani.

A szászoknak a kormány oly kiváltságokat adott, melyek egyenesen a nem rég életbe léptetett törvényhatósági törvénybe ütköznek.

Ezért jajdultak fel a románok, s ezért fogtak ezekkel kezelt a magyarok is.

Magyarországon a magyar kormány egy népfajnak a szászoknak kiváltságot akar adni a velők együtt lakó s többségben levő nép rovására. Erre pedig a szászoknak nincs egyéb érdemük, minthogy ők szászok.

De vajjon, ha ily kedvezményben részesíttetnek a királyföldi szászok ma, — akkor miért ne kívánhatnának legzárbb is annyi jogot holnap a szepességi németek? miért ne éreznék magukat feljogosítva más néptajok is hasonló szabadalmak élvezésére?

Ha a magyar kormány az egyes nemzetiségek jogait kiebb terjeszti, mint a hogy törvényeinkben számunkra kijelöltetett: mit fog tenni Árpád ivadékai-val?

Vagy tekintsük meg az ügyet elvi szempontból.

A magyar kormány, midőn az alkotmány védbástyaít merész kezekkel összerombolta, azt hirdeté, hogy az új törvényhatósági rendezésben lefektetett elveket a hazára, a nemzetre nézve üdvösnek találja.

Már most, vagy jót akart akkor a kormány vagy rosztat. Ha jót akart: miért nem akarja ugyanazon jót a szászokkal is élveztetni? Ha rosztat akart: miért tevő ezt épen ellenünkben akkor, midőn más idegen népfajnak itt, a mi hazánkban szélesebb jogkört ad?

Itt tehát két eset állhat. Ha a kormány továbbra is ragaszkodik a szászoknak adandó kiváltságokhoz: akkor vagy a szászokat pártfogolja a magyarok ellenében; vagy a magyarokat akarja boldogítani és a szászok ellen működik.

Nincs itt más mód a különböző érdekek kielégítésére, minthogy az egyenlőség elvére fektesse a kormány a Királyföld rendezését.

Vagy fordítsa meg a dolgot. Törölje el nálunk is a virilitást, s vegye el rólunk a városi főispánokat, szóval, állítsa vissza a népképviselői alapon nyugvó önkormányzatot.

A „Pesti Napló“ is egyik utóbbi számában vezérczikkel ez ügyben, még pedig megelégedésünkre oly irányban, hogy a „Kr. Z.“ nincs megelégedve, és panaszkodik, hogy a „P. N.“ is beállt a szászok elleni közé. Mi pedig azért panaszkodunk, hogy e tekintetben a kormány csak most végre valahára látszik ellene lenni a jogtalanság és hazafiatlanságnak. Vagy ez is altatás, ámitás a mozgalmakkal szemben? Hozzászólunk!

Román lapszemle.

Az „Albina“ 22-ik sz. elbeszéli, hogy egyik miniszter ur egy deákpárti román képviselőnek úgy nyilatkozott volna: hogy a románoknak a concessiókat csak cseppenként adják, nehogy valamiképp a mértékletlenség által elragadtassanak. E közben — mond az „Albina“ a kormány a corruptiót és erkölcstelenséget verderrel önti nyekunka — aztán így folytatja:

Az absolutismus, a százados jobbagység, a szerb

hierarchia 165 éves járma nem hintett annyi erkölcstelenséget, nem tenyészett oly foku corruptiót, mint ép a magyar alkotmányosság 1867 ben innen!

A absolutismus alatt egy Olteanuból soha se lett volna püspök! hanem a mostani rendszer előtt semmi sem szent.

Ott vannak például a brassói szerb görögök, kik a budapesti biztatások folytán oly magasra emelték orrokat, hogy most már elkülönített görög metropolitáról álmadoznak — természetesen kizárólagos jogkörükbe vonván az egyház minden pénzértékét, alapítványokat s a többit. (Ezen utóbbi ügyet mi is figyelemmel kísértük és legközelebből alaposan hozzászólunk ezen görög specialitáshoz, mely a szászokat juttatja eszünkbe.)

A n.-szebeni „Telegraf Romanu“ az adók felemeléséről szólva, megakarja értetni a néppel az idevonatkozó t. javaslatok megszavazásának szükségességét. Helyesli, hogy a kormány jóakaratu törekvéseinek érvényesítésére a kiviteli eszközök is szolgáltatassanak kezébe. De inti a kormányt: szűnjék meg a kákán csomót keresni, hagyjon föl a dacoromanismus s több efféle gyanúsításokkal s tegye a birodalom minden népeit kivétel nélküli gondoskodása tárgyává — s ha az adók fölemelését elrendelte, gondoskodják a nép fizetési képességének emeléséről is, a jogegyenlőség s a kölcsönös bizalom helyreállításáról. Erdélyben igyekezék a pangó gazdaság felvirágzásának lendületet adni s az adóképesség fokozásának lehetőségét — a jó belrendezés s egyetértésen bazirozni.

Delegatiók.

A magyar delegáció tagjait ő felsége Bécsben aprilis 3-án délután 2 órakor a szokott szertartással magyar tábornoki egyenruhában fogadta, Andrassy gr. közös külügyminiszter honvéd tábornoki egyenruhát viselt.

Ő felsége Mailáth Atal gr. elnök beszédére klapját kezében tartva válaszolt, különös nyomatékokat helyez a békéről szóló pontra, s kiemelte a világkiállításra vonatkozó részt is.

A beszédek után Szlávy miniszterelnök egyenkint bemutatá ő felségének a bizottság tagjait, kikkel ő felsége igen szívélyesen társalgott. A bizottság tagjai magyar ruhában, gyászban jelentek meg. A felmenet a svájci udvarban történt, hol nagy közönség gyűlt össze. A magyar után az osztrák delegáció fogadtatott.

Wenkheim Béla b. ő személye körüli miniszter apr. 2. és 3. án díszbédéket adott a delegáció több tagjai számára.

A magyar delegáció albizottságai megkezdék tevékenységüket. A külügyi bizottság a külügyi költségvetést változatlan elfogadta. A hadügyi bizottság teendői nagy részét elvégezte, egyszersmind vezérelvül kimondá, hogy költség-többletet csak ott szavazand meg a hol multhatatlan szükséges. A vöröskönyv három részből áll, az egyik a Laurionügyre, a másik a perza követésre, az utolsó pedig a francia kereskedelmi szerződésre vonatkozik.

A delegáció albizottságai összes ülésben tárgyalták a hivatalnokok fizetése fölemelésének kérdését. Zsedényi ellene, Kemény báró mellette szóltak. Sennyey hosszabb beszédben indokolta szavazatát s rámutatva Magyarországi pénzügyi helyzetére a felemelés ellen nyilatkozott. A fölemelés elfogadtatott.

XI-ik közlemény a székely pályadíj ügyről.

(Folytatás.)

A midőn a küldeményt a tanároknak és tanítványoknak szívesen megköszönöm, el nem titkolhatom azon megjegyzésemet, hogy a hol ily igazgató vezet egy tanintézetet, a ki ugylátszik barátja, sőt szeretettel gondoskodó atyja a rábízott ifjuságnak, ott a siker el nem fog maradni, azon isten áldása lesz az időnek teljességében. Így kell gondját viselni az ifjuságnak a tanulás mezején, fejteni szívében a haza és tudomány szeretetét pártolni a lélek nemes felbuzdulását; társalogni velők, rokonérzessel kísérni s elősegíteni szép szándékaikat, megmondani tévedéseiket. Az ilyen tanoda a haza és jó honfiak s munkás polgárok reményteljes veteményes kertje. Az isten éltesse e jó helyre állított s jó vezetés alatt álló intézet tanárait és ifjuságát.

Szeged városból Baráthi Balás Lajos és Komollói Csürös Ferencz urak 5 frtot küldöttek be azon nyilatkozattal, hogy a székely történet megírása eszméje lelkekre is buzdítólag hatott, óhajtták annak mihamarabb valósulását, kéri kedvesen fogadtatni a messze távol-

ból tőlük, kik maguk is székelyek, származó parányi de tiszta szívből jövő áldozatot, életetik a székely nemzetet s története leendő megalkotóját. Én pedig a távolban is hűn érező és tetteleg áldozó székelyeket élettem s kívánom, hogy a nemzetünk iránti szeretet ezen jóra munkáló szelleme a magyar királyság területén bárhol élő minden igaz lelkű székelyben ébredjen fel, hogy a nagy és szent áldozattól, a ki hű és igaz székely egyetlen egy se maradjon el.

Plathy Gyula ügyvéd ur Trencsénből a „Magyar Polgár“ szerkesztősége útján 2 frtot küldött be a székely pályadíj-alapra. A vételt ime nyilván elismerem s köszönöm, hogy amott az északnyugati kárpátok alatt is van irántunk székelyek iránt melegen dobogó hazafi szív!

Groisz Gusztáv miniszteri tanácsos ur 5 frtot adott át nekem személyesen ez alapra, tisztelt neje született Szász Zsuzsánna urnő, a hires unitarius hitszónok Szász Mózes leánya szintén 5 frtot. Pestről ez a második adomány, mi kezeimbe jött; elismerő köszönet érte.

E közlemény legnagyobb erkölcsi értékű, legra gyogóbb része azonban Balás Antal marosvásárhelyi rom. kath. gymnasiumi igazgató, Kerekes Sámuel szerkesztő, és Biró Ferenc szintén rom. kath. gymnasiumi tanár urak m.-vásárhelyi gyűjteménye. Három hét óta figyelmeztettek engem a székely történet megírása eszméjének ezen nemes keblű és sikeres munkásságu barátjai arra, hogy ők gyűjtenek, hogy az eszme barátai náluk is szaporodnak, hogy nem sokára tekintélyes összeggel lepik meg az irodalom és ez ügy valódi barátait s közöttük engemet. Levélre levél érkezett, a mit forró hazafi szeretet sugalmazott, az ifjúság élénk tüzetől hevitett toll irt s a mi szép reményeket költött. Eljő az idő, mikor e levelekről a közönséget bővebben értesítem, s mikor azok olvasása majd a munka végén, nagy érdekekkel bírand. Most csak annyit jegyzek meg, hogy a gyűjtemény kezeim közt van, a remény teljesült a költött várakozást az eredmény felülhaladja, az ügy ezen három nemes buzgalmu barátja Maros-Vásárhelyről 177 áldozó honfitól és honleánytól 207 frtot s 94 krt. küldött be hozzám, a kik között az ev. ref. főgymnasiunból IV. osztályu ifju 21, VI. osztályu 5.

Az adakozók nevei ime itt következnek: a rom. kath. nagygymnasiunban II. III. IV. V. osztályból 9 tanuló. Balás Antal, rom. kath. tanoda és finevelde igazgató egy cs. kir. aranyat (börzei értéke 5 frt. 18 kr.) Szász Farkas rom. k. gymn. tanár 1 frt. Csató Ferenc rom. k. gymn. tanár 1 frt. Biró Ferenc rom. k. gymn. tanár 1 frt. Gencsy József rom. kath. gymn. tanár 1 frt. Miklósy Károly rom. k. gymn. tanár 1 frt. Füstös Károly rom. kath. gymn. tanár 1 frt. Rápolthy Ferenc segédlelkész 1 frt. A Sz. Ferenczrendi szerzetesház tagjai 5 frt. Jakabfy Gerő 2 frt, Jakabfy Antal 1 frt, Jakabfy János 1 frt, Mártonfy János 1 frt. Korondi József 1 frt, Dicss Károly 1 frt. Erdély Lajos 3 frt, Bucher és Tellmann 2 frt, Tutsek István 1 frt, Zsombori János 1 frt. Istvánfi-fiak 1 frt, Csiki Lázár és fia 1 frt, Izmael Kajtán 1 frt, Gáspár Antal 1 frt, Czeck Miklós 1 frt, Reichardspere József 1 frt, Patrubby Miklós 2 frt, Dajbukát-testvérek 1 frt, Richtzeit-testvérek 1 frt. Wiololer Antal 50 kr. Pünkösdi János 1 frt. Ifj. Jzay Antal 1 frt. Kathonay Gyula 1 frt. Fülep Sándor 1 frt. Rosinger József 1 frt. Jenei Károly 50 kr. Ugron István 2 frt. Haibl Antal 2 frt. Novák Bogdán 1 frt. Sztupitzky Béla 50 kr. özvegy Reich Károlyné 1 frt. Csiky Márton 5 frt. Vályi Károly 1 frt. Schmiss Konrad 1 frt. Blás István ügyvéd 1 frt. Stepháni Demeter 1 frt. Duducz János 50 kr. Ifj. Fogarasi Döme 2 frt. Beregszászy Gnsztáv 50 kr. Bucher Miksa 2 frt. Biró Sándor 50 kr. Holzer Gyula 50 kr. Moldován György 1 frt. Csiki Károly v. főszámvevő 1 frt. Dick Jónás 50 kr. Lázár Benedek 1 frt. Szappanyos Antal 50 kr. König János 40 kr. Babos Egyed 40 kr. Lenárt Domokos alorvos 50 kr. Kozma József 20 kr. Fog. Balogh József 50 kr. Fenyő István 1 frt. Burdács Alajos 1 frt. Simon József tanító 1 frt. Simonfy Samuel 1 frt. Wittich József-czég 1 frt. Talkenstein Ödön 50 kr. Bodolla János 5 frt. Szentimrei Gábor 1 frt. Kabdebo István 1 frt. Csiky János 1 frt. Minoriták társháza 1 frt. Dudutz Zakarias 40 kr. Csákány-testvérek 1 frt. dr. Kornhoffer Lajos 1 frt. dr. Csiky József 5 frt. Hintz ifj. Dániel 50 kr. Borosnyai Pál 5 frt. Petelei János 1 frt. Gombás József 1 frt. Almási Lajos 1 frt. Czako József 3 frt. György Pál 1 frt. Paal István 50 kr. Nagy Elek 25 kr. Korondi Lajos 50 kr. Telmán Sándor 50 kr. Váradai Dániel 50 kr. Baruch Babette 5 frt. Szöllösy Sámuel 50 kr. Jenei Albert 2 frt. Weinberger Lipót 1 frt. Csiky Gerő 1 frt. Jenei Dénes 1 frt. V. Hajnal 2 frt. káli Nagy Sándor, küsmödi biztos egy régi ezüst tallért (börzei értéke 2 frt.) Engel Imre 1 frt. Id. Ja-

kabfy József 2 frt, Dajbukát János ügyvéd 1 frt. Domokos Antal 3 frt. Gyárfás József 1 frt. Boeskor Mihály 1 frt. Nagy Lajos bíró 1 frt. Fekete Károly 50 kr. dr. Scheitz Antal 1 frt. Csongvai Károly 1 frt, Szilágyi Miklós 1 frt- Hildebrand József 1 frt. Tibáld Mihály 1 frt. Podhájeczky Robert 1 frt. Nagy Lajos irnok 50 kr. gr. Haller György 5 frt. Szabó János al ezredes 3 frt. Matskási Ferencz 1 frt. dr. Szilágyi 1 frt. Petri Ádám 2 frt. Mikó Mihályné 2 frt. Gyarmathy Samu 2 frt., Issekutz Imre 1 frt., Csiszér György 1 frt., Jakabfy Ferencz 50 kr., Müller József 1 frt., Ders János 5 frt., egy megyei 50 kr.

(Vége következik.)

V i d é k.

Háromszéki világiállítási ügy.

Ezen év folytán Bécsben tartandó világiállításon, hogy székely nemzetünknek is kulturai állapota bemutatathassék, — valóban közelismerést érdemlőleg gondoskodott a magyar országos végrehajtó bizottmány akkor, midőn kebeléből kiküldvén egyik titkárát Bartha Schiefner Gyula urat, — ennek hazafias és fáradhatlan buzgalmának sikerült a székelyföld mindenik székében fiokbizottságokat alakítani, vagy egyes személyeket megnyerni, kik az ügy céljának horderejét felfogva, annak minél dúsabb eredményt törekedtek szerezni.

Igy történt ez székünkben is, hol az ügyet annak lelkes polgárai melegen karolák fel, és a szétküldött felhívások alapján igen szép számú jelentkezőknek névsorát valék szerencsés a maga helyére felküldhetni, kik között nem mulaszthatom el felemlíteni b. Szentkereszty Stefanie urhölgynek teljes honleányi önfeláldozással összeszerzett azon collectiv gyűjteményét, melyben házi iparunk kitünően képviseltek; ugyszintén főispánunk méltóságos gróf Kálnoky Dénes urat is, kinek adományai különösen a bányászat köréből egyedül képviselik bérceink gyomrának gazdagságát.

Közbejött nehézségek és különösen a szállítás iránt felmerült kétségek miatt — a bejelentők igen nagy száma a kitűzött időre nem küldé bé a felajánlott tárgyat; — a kiktől azonban beérkeztek és általa ez évi márczius hó 29-én a brassói gyűjtőhelyre tovább szállítás véget át is adattak — a következők:

1. Főispán gróf Kálnoky Dénes zaazi száritott komló. 2. Ugyanaz vaskő darab Sóosmezőről. 3. Ugyanaz köszen darabok. 4. Alispán Forró Ferencz buza. 5. Rauber Róza bárónő buza és mák. 6. Bartha Mari k. a. egy háznál szőtt szőnyeg. 7. Zethal Ferencz régi (antik) arany csipke. 8. Szentkereszty Stefanie bárónő, mint collectiv gyűjtő neve alatt küldtek: Földes Bálint két levél füstös zindely, 1 drb. búkfa tapló; Szócs Boldizsár 1 drb. gomba-taplo; Tamó Biri 1 tarka szoknya háziszőtt, 1 tarka női ujjos háziszőtt, 1 tarka főrevaló ruha háziszőtt; Biró Gyula 1 üveg fekete hamuzsir, 1 üveg fehér hamuzsir, 1 taplókalap, 1 ételhordó dézsa, 1 tejverő dézsa; Imre Istvánné 1 nyári paplan házi szöttes; Bereczki Sándorné egy tarta szalmazsák házi szöttes; Nyágovics Mózesnő egy román viseletű nőing aranyozottan selyemmel varva, 1 fehér kender abrosz, 2 tarkavégű fehér gyapot román zsebkendő, 2 rőf fehér len vászon; Biró Elekné 2 fehér gyapottas kendő; Batha Ferencznő 1 drb. fehér lenfonal; Heuter Józsefné 1 láb fehér lenzserna; Cserei Jánosné 1 száz éves fehér kendő; Mirse Ferenczné 1 kender ágylepedő; Gazda Lászlóné 1 kékes sávu fehér zsák; Zágoni nőegylet 1 kis guzsaly-kender orsóval, egy kis osztvátá felkészítve, egy férfi szalmakalap, egy női szalmakalap, 6 sing gyékény szövet, 11 skatulja; 9. Zathureczky Gyula 6 üveg 1872-ben termett erdélyi bor, egy székelyföldi medvebőr, — utólagosan gr. Kálnoky Dénes urtól nyers-selyem termelés.

S midőn a fenn sorolt tárgyaknak átvételét és átadását van szerencsém ezennel nyilvánosan elismerni, azt hiszem, hogy csak a közvéleménynek adok kifejezést, ha oda teszem: miszerént a kiállítóknak sikert óhajtok, s azon jutalom elnyerését, mit a polgári kötelesség teljesítésének öntudata — ha némán is, de legszebben fejez ki.

Egyszersmind van szerencsém az illetőket értesíteni, hogy a szabályszerű elcsomagolás, szállítás — le és felrakodás összes költségei 19 o. é. frtra rugtak, melyről részletes kimutatás nálam bár mikor és ki által is megtekinthető.

S.-Szt.-Györgyön 1873 aprilis 4 én.

HORVÁTH LÁSZLÓ,
jegyző, a világiállítási Háromszéki megbizottja.

Kulföld.

A francia nemzetgyűlés apr. 2-iki ülésében Vitet bejelenté Grevy elnök lemondását. Az új választás azonnal elrendeltetvén, Grevy 349 szavazatot nyert, Buffet pedig 231-et, — Baregnon és Depeyre képviselők a legitimisták nevében, Boroglie pedig az orleanisták részéről bocsánatot kértek Grevytől, ez azonban lemondási szándékánál marad.

A versaillesi nemzetgyűlés apr. 3-iki ülésében Buffet, a jobboldali jelölt választott elnöké 304 szavazattal 173 ellen. Megválasztott az állandó bizottság is.

A belga hadsereg újjászervezése egész német alapokon történik. Az évenkénti kontingens 14,000 főt, a hadsereg hadi létszáma pedig 104,000 főt fog tenni, mely 20 sorgyalog ezredre, 1 vadász, 9 lovas ezredre, 42 mozgó útegre, 5 vartüzér ezredre, összesen 80 csapatra és 9 és fél utász csapatra oszlik.

Az osztrák reichsráth alsóházának april 3-iki ülésében Auersperg miniszterelnök bejelenté, hogy a császár a választási törvényjavaslatot szentesítette. A ház éljenzéssel fogadta.

A „Presse“-nek távirják Kantsantinápolyból, hogy Romania képviselője megfizette a portának járulékát s egyszersmind kinyilatkozatá, hogy a fejedelem nem fog ügynököt kinevezni Washingtonbe.

A Törökország és Szerbia között fölmerült viszályra nézve általános a hit, hogy Oroszország ámbár most a porta részére nyilatkozott, ha a viszály komoly jelleget ölt, Szerbiát fogja pártolni.

Montenegro alkotmányt nyer. Nikola herceg a husvéti ünnepek után a szerb skupstinához hasonló alapra helyezett népképviselőt szándékozik egybehívni, mely elé egy alkotmány javaslat fog terjesztetni.

A romániai pályák összeköttetésére nézve mint Bukurestből a „N. Fr. Presse“-nek írják, a kormány kívánatára a kamara tagjai közt új javaslatok osztattak szét, melyek a Filiás és Vulkán-szoros, Adjud és Tartus völgyén át Palanka, mint szinten a Plojesti-Prahoravölgy-Predal és a Vöröstorony-szorosról Pitesti között Rammik-Valtsean át eszközöndő összeköttetéseket mint közérdekűeket szorgalmazzák. Ezen törvényjavaslat végpontja azonban az említett összeköttetések engedélyezését azon feltételhez köti, miszerint a miniszteriumnak az osztrák-magyar miniszteriummal előzetes szerződést kellene kötnie, melynél fogva az Orsova-Vercsierova közötti összeköttetés biztosítva legyen. Ezen feltétel követelése, mondják, annak tulajdonítandó, hogy „Magyarország“ (?) vagy tán inkább az osztrák-magyar külügyéség a vercsierova-i összeköttetést megtagadta, mindaddigra, míg a fenemlitettek engedélyezve nem lesznek. Ugy látszik, hogy a bécsi lapok levelezői Bukurestben is igyekeznek konkolyt hinteni „Magyarország“ ellen, holott Magyarország az érintett egyezkedésekről vagy megtagadásokról mit sem tud.

Romániában változatosság kedveért megint utcazi esetepatéek vannak napirenden. Giurgewoban april 1-jén a fuvaros czéh egy új czéhadó miatt fölzendült. 2 án a zendülők és a katonaság közt véres összeütközés történt, mely alkalommal egy katona és egy fuvaros megöletett, s mindkét részen többen megsebesültek. Másnapra a csend ismét helyre volt állítva.

Dánia népképviselő testülete már hónapok óta ül együtt s ámbár többsége kezdettől fogva kormányellenes volt, csak legközelebb tüntette ki ellenzéki jellegét. A zavar Kopenhágában igen nagy, annál nagyobb mivel a IV. Keresztély által követendő politikával semmikép sem lehet tisztába jönni.

Az orosz minisztertanács elfogadta Gortsakoff törvényjavaslatát a keleti egyház javait illetőleg. E javaslat szerint az orosz egyháznak szabad rendelkezése lesz az orosz területen fekvő görög papi javak fölött.

A karlisták a párisi commune-isták tapasztalatai után előszeretettel fordulnak a petroleumhoz. A városokat és falvakat petroleum segélyével veszik be. Így gyújtották föl Gergot és Rippolt is. Mindkét helyen ezen felül az átadás után az őrség egy részét agyonlővették.

Belgrádon Blatz tábornok miniszterelnök ápr. 5-én meghalt.

V e g y e s.

(A brassói nemes városi) tanács rendőri osztálya hivatalosan megkereste Marosvásárhely kollégialis közeget, kérvén, hogy a bérkocsis Tariffáját ne terheltség számára megküldeni, hogy e szerint szabják meg ott is a viteldíjakat. — Képzeltetni a nemes atyafiak bámulatát, midőn a küldött hivatalos csomagból, a „Fiakker-Tariff“ helyett, Bráth Frigyes concert plakátját veszik ki. Csak egy kis tévedés volt az egész

